

názov *Notitia*, ďalej *Znalosť, Vedomosť...* Pridržiavame sa prekladu *Historické a zemepisné vedomosti o novom Uhorsku*, tak ako to uvádza Škoviera.¹

Na Slovensku neboli dosiaľ vydané preklady všetkých slovenských stolíc, hoci táto myšlienka rezonuje v našej spoločnosti už od osemdesiatych rokov minulého storočia.² Aktuálne boli publikované kompletne slovenské preklady piatich stolíc, a to Turčianskej, Užskej, Zemplínskej, Oravskej a Trenčianskej.³ Okrem uvedených knižných prekladov vyšli aj parciálne preklady iných stolíc, či už samostatne knižne, alebo v rámci rôznych zborníkov, štúdií atď.

Predmetom nášho bádania sú Vedomosti Nitrianskej stolice. Tento opis sa nachádza vo štvrtom zväzku *Vedomostí*, ktoré vyšli v roku 1742 nákladom Paula Strauba vo Viedni a tlačou Johanna Petra van Ghelena v Amsterdame.⁴

Štruktúra opisov jednotlivých stolíc je obdivuhodne jednotná.⁵ Opis Nitrianskej stolice sa podľa tejto schémy delí na všeobecnú časť (*pars generalis*) a špeciálnu časť (*pars specialis*).

Opis sa nachádza na stranách 291–522. Všeobecná časť zaberá dvadsaťdva strán a špeciálna časť dvestodesať strán. Všeobecná časť sa ďalej delí na prírodovedný diel (*membrum physicum*) a politický diel (*membrum politicum*). Špeciálna časť vychádza z administratívneho členenia stolice na slúžnovské okresy.

Súčasťou tejto štúdie je materiál – preklad paragrafu o vodných tokoch Nitrianskej stolice, ktorý sa nachádza na stranách 296–300 a je súčasťou spomínaného prírodovedného dielu. Prírodovedný diel s názvom *O polohe, prírode a danostiach Nitrianskej stolice (De situ, natura et opportunitatibus comitatus Nitriensis)* zaznamenáva viaceré aspekty. V dvanástich paragrafoch rozoberá autor etymológiu

¹ ŠKOVIERA, Daniel. Vektory edície. In ŠKOVIERA, Daniel – JURÍKOVÁ, Erika (eds.). *Sondy do Belových Vedomostí o súvekom Uhorsku. Sambucus Supplementum II*. Trnava: Trnavská univerzita, 2010, s. 25-26.

² JURÍKOVÁ, Erika. *Belove Vedomosti vo svetle súčasných poznatkov*. In ŠKOVIERA – JURÍKOVÁ, ref. 1, s. 17.

³ BEL, Matej. *Turčianska stolica*. Prel. Július Sopko. Úvod a poznámky R. Marsina. Martin 1989, 97 s. BEL, Matej. *Užská stolica*. Prel. Martin Slaninka. Bratislava: Veda, 2000, 221 s. BEL, Matej. *Zemplínska stolica*. Prel. Martin Slaninka. Bratislava: Veda, 2000, 91 s. BEL, Matej. *Oravská stolica*. Prel. Jozef Mírnárik. Liptovský Mikuláš 2001, 169 s. BEL, Matej. *Trenčianska stolica*. Prel. Imrich Nagy. Spoluzostavovateľ Martin Turóci. Čadca: Kysucké múzeum v Čadci, 2013, 448 s. BEL, Matej. *Liptovská stolica*. Prel. Jozef Kordoš. Spoluzostavovateľ Martin Turóci. Čadca: Kysucké múzeum v Čadci, 2014, 390 s.

⁴ *Comitatus Nitriensis*. In BEL, Matthias: *Notitia Hungariae novae Historico-Geographica divisa in partes quatuor, quarum prima, Hungariam Cis-Danubianam, altera Trans-Danubianam, tertia Cis-Tibiscanam; quarta Trans-Tibiscanam: universim XLVIII comitibus designatam, expromit regionis situs, terminos, montes, campos, fluvios, locus, thermas, coeli, solique ingenium, naturae munera et prodigia, incolae variarum gentilium, atque harum mores, provinciarum magistratus illustres familias, urbes, arces, oppida et vicos propemodum omnes, singulorum praeterea, ortus et incrementa, belli pacisque conversiones, et praesentem habitum fide optima, adcuratione summa, explicat, opus, hucusque desideratum, et in commune utile, sacratissimis auspiciis Caroli VI. caesaris, et regis indulgentissimi elaboravit Matthias Bel. Accendunt Samuelis Mikovini mappae singulorum comitatum, methodo astronomico-geometrica concinnatae. Tomus Quartus. Viennae Austriae: Impensis Paulli Straubii Bibliopolae. Typis Johannis Petri van Ghelen, typographi caesarei. Anno MDCCXLII, s. 291-522. Štvrtý zväzok okrem zmienenej Nitrianskej stolice obsahuje opis Novohradskej, Tekovskej, Hontianskej a Malohontianskej stolice.*

⁵ K štruktúre *Vedomostí* pozri: RÁCOVÁ, Katarína. *Trenčín pohľadom Mateja Bela*. Nitra: FF UKF v Nitre, 2012, s. 16-22.

názvu mesta, určuje hranice stolice a uvažuje nad typom krajiny. Za výhodu pokladá fakt, že v stolici sú aj roviny, aj kopce. Vymenúva významné pohoria, lesy a nížiny. Venuje sa aj vodopisu stolice, hlavným tokom a ich prítokom, uvažuje nad využívaním riek pre potreby prepravy tovaru. Hovorí aj o ťažbe dreva a jeho zväžaní po riekach. V súvislosti s termálnymi prameňmi spomína kúpele v Piešťanoch a Bojniciach. Chváli aj vína tejto oblasti, pri Nitre sa zmieňuje o výbornom zoborskom víne, čachtické červené víno prirovnáva k vínam budínskym a jágerským. V paragrafe o záhradníctve, pod ktorým Bel rozumie aj ovocinárstvo, aj zeleninárstvo, spomína pestovanie šafranu, dnes v tejto oblasti už nie tak významne používanej koreniny. Jeden paragraf venuje dobytkárstvu a v poslednom paragrafe sa zmieňuje o nerastnom bohatstve stolice.

V ostatnom období sme v spolupráci s P. Chrastinom publikovali štúdie historicko-geografického charakteru, ktoré vychádzali práve z mojich prekladov statí prírodovedného oddielu spomínaného diela.⁶

Výskumník 21. storočia môže kriticky hodnotiť predovšetkým obmedzenú výpovednú hodnotu *Vedomostí*. Subjektívny prístup autora historickej správy ku skutočnosti je nepopierateľný. Sú však ním zaznamenané udalosti a fakty iba nerealistickou súčasťou rétorického modelu osvietenca alebo odrážajú skutočnú realitu? Objektívne M. Bel predstavoval „prototyp“ encyklopedistu, bol editorom a kompilátorom zároveň. I keď vo svojej vedeckej práci presadzoval moderné metódy, charakteristiku ekonomického, historického či prírodovedného významu danej rieky alebo potoka na konkrétnom území determinovala najmä dostupnosť archívnych prameňov a sekundárnej literatúry. Spoľahlivosť a výpovednú hodnotu informačnej databázy ovplyvňovala i rôzna kvalita informácií získaných počas terénneho výskumu. Tieto limity sa napokon prejavili aj pri Belovom opise vodných tokov Nitrianskej stolice.

Fenomény, ktoré M. Bel opísal v danom paragrafe, prirodzene, nie vždy korešponujú s dnešnou úrovňou poznatkov. Vodné toky autor nerozdeľuje podľa povodí (Váhu, Nitry a Moravy/Dolnej Moravy), ale na základe subjektívneho kritéria hodnotiaceho ich vodnosť alebo hospodársky význam. Pri sídlach, ktoré ležia v blízkosti rieky a potokov, zasa nerozlišuje ich polohu na pravobreží alebo ľavobreží v smere vodného toku, ale naopak, čo miestami sťažuje správne pochopenie niektorých súvislostí. Tento nesúlad je ešte výraznejší pri konfrontácii jednotlivých odsekov s kartografickými prameňmi. Polemiky v súvislosti s načrtnutými otázkami by však boli už predmetom inej štúdie. V tomto príspevku chceme v prvom rade publikovať prvý preklad paragrafu o vodných tokoch v Nitrianskej stolici.*

Vedomosti Mateja Bela sú nielen prameňom poznania histórie jednotlivých regiónov, ale slúžia aj ako prameň pre iné vedné odbory. Nepopierateľný je význam

⁶ RÁCOVÁ, Katarína – CHRASTINA, Peter. Myjava and Chvojnica in the Notitia of the Nitra County. In *Transilvania*, 2014, č. 5-6, s. 41-50.

CHRASTINA, Peter – RÁCOVÁ, Katarína – BRŮNA, Vladimír. Bridges over the Váh River in the territory of the Nitra County in the first half of 18th century. In *Transilvania*, 2015, č. 6-7, s. 79-86.

RÁCOVÁ, Katarína – CHRASTINA, Peter. Mosty na území Nitrianskej stolice v prvej polovici 18. storočia podľa Notícií Mateja Bela (historicko-geografický prístup). In *Studia historica Nitriensia*, 2015, č. 1, s. 20-36.

pre štúdium osídlenia Slovenska, etnicity našej krajiny, sociálnoekonomických prvkov prvej tretiny 18. storočia. Časti *Vedomostí* majú etnografický charakter, Bel sa venuje zamestnaniam obyvateľstva, jeho konfesionalnej príslušnosti, zvykom pri každodenných činnostiach atď.

Jeho *Vedomosti* nie sú len zdrojom informácií. Vďaka ilustráciám, typografickým ozdobám a mapám ich historici umenia vnímajú ako bohatý materiál kultúrohistorického charakteru.⁷

Text, ktorý predkladáme, sa v originálnom znení nachádza v digitalizovanej podobe na stránke Ústrednej knižnice SAV.⁸

PREKLAD

§ V. Najvýznamnejšie rieky regiónu. Skutočne, výhodou Nitrianskej stolice nie sú iba vrchy alebo roviny, ale aj rieky, ktoré sú veľmi osožné, keby sa nevylietali zo svojich korýt. Sú to tieto:

Váh. I. Váh (Vagus) vyviera v liptovských vrchoch (a), tečie Turčianskou a Trenčianskou stolicou, pod Beckovom, mestečkom Trenčianskej stolice, vstúpuje do našej stolice. Je nielen podobný svojmu menu, vagus znamená nestály a náchylný k povodniam, ale prítokom mnohých riek sa stáva dravším a prudkým. Plynie plný zátok cez také nevídané, skoro ako umelé zákruty, že by si povedal, že je meandrom. Iste, častejšie opúšťa koryto a uvedený do pohybu množstvom vody podmýva raz tentohľa, raz náprotivný breh. Preteká mestami: Nové Mesto nad Váhom, ktorému poskytol aj svoje meno, Piešťany, Leopoldov a Hlohovec, ale aj známymi dedinami: Lúka, Brunovce a Sokolovce. Po tom, čo minie Hlohovec, rozdeľuje Nitriansku a Bratislavskú stolicu. Je preklopený obojsmerným mostom pri Hlohovci, ľudovo Fraštáku, a jediným pri Šintave. V oboch prípadoch ide o kolové mosty, ktoré sú takmer každoročne zničené jarnými záplavami. Poskytuje živobytie rybám, tým istým udomácneným, ktoré sme spomínali pri ostatných stoliaciach. Ale keď sa približuje k Dunaju, dovoľuje vstúpiť aj cudzím, najmä jeseterom. Ide o menší druh, plávajúci väčšinou proti prúdu a hlbšie. Váh sa vlieva do Dunaja pri druhom mílniku nad Komárnom. Ostatne, keďže sa Váh často vylieva a patrí k hlavným pustošiteľom nitrianskeho kraja, cez tie miesta, kadiaľ sa uberá, by mal byť miernený. A tak je vlastne nejasné, či je pre túto oblasť viac užitočný alebo viac škodlivý.

Nitra. II. Nitra (Nitra) by mala byť spomenutá hneď po Váhu, pretože je to tuzemská rieka a pretože má spoločné meno s regiónom. Má dva pramene, jeden vyviera nad Nitrianskym Pravnom v strmých vrchoch, ktoré tou hranicou delia Trenčanov od Nitranov, druhý v rozmedzí dediny Valašská Belá, volajú ho

⁷ JURÍKOVÁ, ref. 2, s. 16.

⁸ Ref 4. Dostupné na internete: http://oldbooks.savba.sk/digi/Lyc_B_VIII_33_IV/LKB___LYC_B_VIII_FOL_2ZZI/SK/1_1_LYC_B_VIII_FOL_2ZZIN00296P.htm;
http://oldbooks.savba.sk/digi/Lyc_B_VIII_33_IV/LKB___LYC_B_VIII_FOL_2ZZI/SK/1_1_LYC_B_VIII_FOL_2ZZIN00297P.htm;
http://oldbooks.savba.sk/digi/Lyc_B_VIII_33_IV/LKB___LYC_B_VIII_FOL_2ZZI/SK/1_1_LYC_B_VIII_FOL_2ZZIN00298P.htm;
http://oldbooks.savba.sk/digi/Lyc_B_VIII_33_IV/LKB___LYC_B_VIII_FOL_2ZZI/SK/1_1_LYC_B_VIII_FOL_2ZZIN00300P.htm.

Nitrička. Oba pramene sú výdatné, prvý je predsa výdatnejší, druhý zase dravší, ale v mnohých ohľadoch slabší, preto ho volajú Malá Nitra. Okrem mestečka Skačany preteká dedinami: Vestenice, Diviacka Nová Ves, Diviaky a Rudno. Po tom, čo sa v blízkosti Bielic zlievajú do toho istého koryta, stáva sa riekou búrlivou a rýchlou, až kým nezačne tiecť pokojne. Na miestach, kde ju nedržia hrádze, sa mení akoby na stojaté vody, lemovaná zo všetkých strán trstinou. Po tom, ako minie Nemecké Pravno a Bielice, kde je premostená dreveným mostom, obmýva Nováky, Žabokreky, Veľké Bošany, Bojnice, Veľké Topoľčany, Nitriansku Stredu, Kovarce, Ludanice, Oponice, Lefantovce, Sokolníky a Preseľany a hlavne mesto a hrad Nitra, známe biskupstvom. Odtiaľ sa rozpriestračuje a pokračuje pomalým pohybom vôd, (b) plynie smerom k Novým Zámkom, priekopám pridáva vody na mieste, kde až dosiaľ stojí mohutná pevnosť. Kus odtiaľ, po tom, ako sa tok otočí, vlieva sa do Dunaja. Je bohatá na rôzne druhy rýb, na miestach bližšie k prameňom sú to najmä ryby žijúce v skalnatých tokoch, medzi nimi najmä pstruhy, ale tam, kde plynie cez otvorené pláne, je bahnitá a štedrejšie poskytuje obživu šľukám, sumcom a iným rybám toho druhu. Plynie zo severu na juh, pre okolie je nebezpečná, pretože častými povodňami široko-d'aleko túto oblasť nivočí.

Žitava. III. Žitava (Zitwa), s rôznymi prítokmi, vyviera za Topoľčiankami a plynie popukávanými údoliami. Nakoniec, spojená do jedného koryta rieky a vystupujúca na rovinu, sa zdá, že viac stojí, než plynie. Často škodí povodňami, nad očakávanie rýchlejšie zosilnie z lejakov, ktoré však nie sú prílišné. Avšak väčšinou počas jedinej noci opadne, naplní vlastné brehy, opäť je plytká a sebe podobná. Vlieva sa do Dunaja dva míľniky nad Komárnom pri tej dedine, ktorá sa volá Žitava - *Zitwa-torok*, latinsky *ostium Zitwa*, teda *Ústie Žitavy*, po nemecky by sa dalo podobne povedať *Zitwa-Münde*. Miesto je známe tým, že tam bol v roku 1606 uzatvorený mier s Turkami.

Livina. IV. Livina (Livina), význačná množstvom vody o nič menej než predchádzajúce, ale čo sa týka toku, v tejto stolici je riekou najkratšou. Vyviera pri Bánovciach, mestečku Trenčianskej stolice, a keď v našej oblasti zo západu obmyje dediny Livina, Nadlice, Rajčany a Krušovce, nad Veľkými Topoľčanmi sa vleje do rieky Nitry.

A to boli rieky, ktoré tečú za Váhom. Pred ním sú tieto:

Dudváh. V. Dudváh (Dudvág) je vlnitá rieka, bohatá na ryby. Pôvod má v Čachtických vrchoch, odtiaľ klesajúc tečie rýchlejšie, ale za Čachticami postupuje pozvoľna pokojnejšie, a keď prechádza nízko položenými miestami, javí sa ako stojatá voda a vôbec sa na seba nepodobá. Medzi tým, čo sa vlní nitrianskym územím, obmýva viaceré dediny, medzi nimi menovite: Častkovce, Očkovce, Rakovice, Borovce, Pečeňady, Kostolňany a mestečko Leopoldov. Kvôli širokému korytu je pod ním preklenutý dlhým a pevným mostom, slúžiacim strážam leopoldovskej posádky. Odtiaľ smeruje k Brestovanom, dostáva sa do bratislavského kraja, kde sme opísali aj ďalšie plynutie toku a jeho vlievanie sa do (c) Dunaja.

Blava. VI. Blava (Blawa), riečka nie dĺžkou vodného toku, ale inou príhodnosťou významná. Ved' keď sa zo skaly nachádzajúcej sa pod rovnomenným hradom mnohými prameňmi ku kostolu má vo zvyku šinúť, sotva na dostrel sa ženie, a tak uvádza do pohybu žarnov mimoriadneho osohu neustálym prísunom

vody. Potom tečie dedinami Dechtice, Radošovce, Malženice a Bučany a nakoniec sa vlieva do Dudváhu. Nachádza sa pri mnohých obilných mlynoch, ktoré aj počas tuhej zimy poháňa bez prestania, lebo nezamrzá. Veria, že ten prameň sa z toho dôvodu volá Dobrá voda, čo znamená *bona aqua*. Správne, vidiecke dievky svoje plátenné šaty počas najtuhšej zimy, stojac uprostred vody nohami obnaženými až po kolená, sotva inak mali vo zvyku prať, než je to zvykom v lete. Inak, do istej miery rozdeľuje Bratislavskú stolicu od Nitrianskej a dedinu Dechtice tak pretína, že jej jedna časť patrí k tej a druhá k onej stolici.

Holeška. VII. Holeška (Holeschka), len čo opustí prameň, tečie ďalej medzi mestečkom Brezová a dedinou Krajné. Obsahuje toľko vody, koľko stačí na poháňanie mnohých žarnovov. Blízko bývajúcí sa ju naučili používať, keď ostatné potoky, tiež hojné, vyschli z príliš suchého počasia, čo spôsobilo odstávku mlynov, Holeška však znamenite poslúžila mlynom, ktorých tam stálo deväť. Rieka musí mať aj hojný úžitok pre pánov. Je dlhá jednu míľu a po tom, ako ubehne rýchlym prúdom, vlieva sa do Váhu. Je pohostinná najmä k pstruhom.

Myjava. VIII. Myjava (Mijawa) vyviera v tých vrchoch, ktoré na tom istom mieste oddeľujú Uhorsko od Moravy, najskôr preteká Myjavou, bohatou dedinou, podľa ktorej sa volá, potom prechádza Turou Lúkou, obmýva vrcholky kopca, na ktorom je postavený hrad Branč, a po tom, ako sa otočí, preteká obcou Prietrž. Odtiaľ postupuje ďalej, približuje sa k dedine Hlboké a tiež tečie okolo dediny Jablonica, cez píniový les, ktorý sa volá Borský, až sa dostáva do Šaštína, kde sa spomalí v mestských priekopách, tečie ďalej a pod Kútmi, dedinou bratislavského územia, sa vlieva do Moravy. Prijali sme správu, že je bohatá najmä na mreny. Tých mala rieka v roku 1724 takú hojnosť, akú si ani blízko bývajúcí obyvatelia nepamätajú. Spomínam si, že tí to vtedy zaradili medzi znamenia, o ktorých neviem, čo predpovedali. Rieka je bohatá aj na ryby z čeľade fundulovitých a raky nesmiernej veľkosti, ktoré spozorovali pod hradom Branč tí, ktorí sa zabávajú ich lovom. Vzhľadom na to, že rieka je kalná, nie je vhodná pre pstruhy.

Chvojnica. IX. Chvojnica (Chwoynitze) vyviera za chotárom obce Vrbovce, je to rieka zurčiaca a bystrá, valí sa až po Sobotište, avšak tam, kde opúšťa kopcovitú krajinu, začína prúdiť pokojne. K Senici teda priteká pokojnejším prúdením vôd, blízko Holíča sa vlieva do Moravy. Rieka škodí predovšetkým záplavami, konkrétne v roku 1672 tak veľmi zosilnela dlhotrvajúcimi dažďami, že viaceré podmyté budovy v Sobotišti zobrala so sebou. Tí, ktorí prežili, spomínali, že povodeň pohltila určite najmenej deväťdesiat obyvateľov. O výške, ktorú voda dosiahla, sa môžeš presvedčiť na kostole, ktorý mal pevné základy, a voda ho po vyvalení sa z brehu aj tak podmyla.

Menšie toky. Ťažké bolo spomenúť všetky toky stolice, pretože na oboch stranách Váhu sa ich nachádza veľké množstvo. Tento kraj je však popretkávaný pramennými údoliami a inak to nemôže dopadnúť, len tak, že raz vydá zo seba pramene výdatnejšie, inokedy zase menej výdatné, najviac však na západe stolice. A naozaj, sotva jestvuje obec, ktorá by nemala nejaký potok. A preto využijeme príležitosť, a keď budeme hovoriť o polohe dedín, spomenieme súčasne aj potoky. A teraz by stačilo uviesť iba niekoľko významnejších.

1. **Zlatnícky potok (Zlatnicska)**, hovorí sa mu, ako keby bol zo zlata, je to prameň veľmi výdatný a vyviera v Inoveckých vrchoch. Vlieva sa do Liviny v dedine rovnakého mena, blízko obce tohože mena. Treba ho spomenúť, pretože do istej miery oddeľuje Trenčiansku stolicu od Nitrianskej a tak pretína dedinu Borčany, že jedna jej časť, otočená k Trenčínmu, je priradená k Trenčianskej stolici a druhá časť, stojaca oproti Nitre, zase k Nitrianskej stolici.
2. **Chotina (Kocsina)** pochádza z prameňov rozmanito sa pohybujúcich po dolinách Inoveckých vrchov. Tiež tečie tadiaľto, cez pohraničie trenčiansko-nitrianske, obídúc Veľké Jacovce, Malé Jacovce a Tovarníky, v oblasti Topoľčian sa vlieva do Nitry.
3. **Bojnianka (Bajnensis amniculus)** pramení v rovnomennom vrchu. Odtiaľ zostupuje do mestečka Bojná, obteká dedinu Veľké Dvorany a smerom od Nitrianskej Stredy sa vlieva do tečúcej Nitry.
4. **Šeptinec (Szeptencz)** je potok síce nepatrný, ale nevysychajúci, ktorý pramení zvláštnym prameňom pri dedine Blesovce, ďalej plynie smerom k Novej Vsi, ktorá sa preto volá Šeptinská Nová Ves. Odtiaľ zostupuje a neďaleko Lužian prijíma do koryta potôčik Lipovník, potom priteká k Obsolovciam, opäť novým prameňom od Nitrianskej Blatnice, pri Veľkých Ripňanoch sa zväčšuje, prítokom Bodoku sa stáva ešte výdatnejším a pri Zbehoch sa zlieva s riečkou Radošinkou.
5. **Riečka Radošinka (Radosnyensis amniculus)** tečie z Inovca a radošinských kopcov, vnára sa do mestečka Radošina a tu mohutnie novými prítokmi vystupujúcimi z obrovskej skaly. Potom pokračuje ďalej k dedine Ašakerť a Ablánckerť, až kým pri už spomínaných Zbehoch splynie s bodockým potokom a oproti dedine Dražovce sa vlieva do koryta Nitry.

A nakoniec sotva má byť zamlčaná:

6. **Vyčoma (Wychoďná)** tečie búrlivým a výdatným tokom z Klížskych kopcov, potom preteká rovnomennou dedinou, potom zavodňuje Klátovu Novú Ves a Janovu Ves a neďaleko Práznoviec sa vlieva do Nitry. To stačí, že sme tieto neopomenuli.

POZNÁMKY

a) O jeho prameni sme hovorili v II. zväzku pri histórii Liptovskej stolice v časti všeobecnej, oddiel o prírode, § VI., s. 525 a nasledujúce. A tiež v krátkosti pri Turzovcoch, na to istom mieste, s. 300, č. I. Rovnako pri rode Trenčianskych v IV. zväzku.

b) V tomto kraji obmýva nasledujúce dediny: Janíkovce, Ivanka, Branč, Vinodol a mestečko Komjatice.

c) V I. zväzku, časť všeobecná, oddiel I. fyzický, § V., č. I, s. 17.

Počet slov: 3055

Počet znakov vrátane medzier: 21349